

жорсткий підхід щодо вимог ліквідності балансів фінансових установ. Однак, надмірне обмеження економічної свободи ринкових агентів може негативно вплинути на кон'юнктуру ділової активності.

Отже, внутрішня нерівновага та нестійкість органічно притаманні сучасній ринковій економіці. Стрімкий розвиток сфери фінансово-економічних відносин, поява нових учасників ринку, фінансових інструментів та технологій вимагає в цьому напрямі спрямування подальших наукових зусиль представників економічної науки.

Таб. 1. Фінансизація економіки США напередодні фінансової кризи 2008-10 рр.

	Нац. дохід	Загальний прибуток	Прибуток фін. сектору	Прибуток нефін. сектору	3/4	3/2	3/1	4/1	2/1
	млрд. дол	млрд. дол	млрд. дол	млрд. дол	%	%	%	%	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1973	1 247.4	100.4	20.5	79.9	25.7	20.4	1.6	6.4	8.0
1979	2 249.1	197.1	40.3	156.8	25.7	20.4	1.8	7.0	8.8
1989	4 826.6	300.2	77.9	222.3	35.0	25.9	1.6	4.6	6.2
2000	8 795.2	613.6	203.8	409.8	49.7	33.2	2.3	4.7	7.0
2005	10 811.8	1 289.1	389.0	900.1	43.2	30.2	3.6	8.3	11.9

Джерело: [2; Р. 14]

Список використаних джерел:

1. *Minsky H.* Central Banking and Money Market Changes // Quarterly Journal of Economics. – May, 1957.
2. *Palley T.* Financialization: What It Is and Why It Matters // Levy Economics Institute. – December 2007. – WP № 525. – 31 p.
3. *Wray L.* Financial Keynesianism and Market Instability // Levy Economics Institute. – March 2011. – WP № 653. – 28 p.
4. *Wray L.* Minsky on Banking: Early Work on Endogenous Money and the Prudent Banker // Levy Economics Institute. — January, 2015. — WP № 827. — 28 p.
5. *Wray L.* The rise and fall of money manager capitalism: a Minskian approach // Cambridge Journal of Economics. – 2009. – Vol. 33. – Issue 4. – P. 807-828.
6. *Акерлоф Дж., Шиллер Р.* Spiritus Animalis, или Как человеческая психология управляет экономикой и почему это важно для мирового капитализма. – М.: Альпина Бизнес Букс. 2010. – 273 с.

Сіденко В.Р.

Український центр економічних і політичних досліджень
Імені Олександра Разумкова,
д.е.н., член-кор. НАНУ, науковий консультант з економіки

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ ХХІ СТОЛІТТЯ

Початок ХХІ століття ознаменований фундаментальними глобальними трансформаціями, зміст яких зводиться не лише до кардинальних технологічних зрушень, які сьогодні характеризуються терміном «четверта промислова революція» ([1]), яка базується на інтеграції нано-, біо- та інформаційних технологій. Істотно змінюються загальні умови існування людства внаслідок прогресуючої деградації довкілля, суттєвих змін клімату та граничної небезпечності подальшої хижацької експлуатації природи суспільством,

орієнтованим на споживання. Україн важливі зрушення відбуваються в системах людських цінностей – передусім в найбільш розвиненій частині світу – де спостерігається виразний перехід від пріоритету матеріальних цінностей до нематеріальних – цінностей самовираження, самореалізації особистості, з поширенням ідей гідної праці. Відбуваються зміни в аспекті розуміння діалектики приватного та суспільного, що знаходить вираз, зокрема, у поширенні явищ спільного споживання (“sharing economy”) [2].

Однак цей глобальний перехід (транзит) до нового суспільно-економічного світоустрою є вкрай суперечливим та асиметричним за своїм характером – із численними елементами суспільної архаїки і навіть регресивними тенденціями, які істотно загострюють суперечності між окремими країнами світу та регіональними угрупованнями, руйнують усталені норми міжнародного права та клімат довіри в міжнародних відносинах. Це загрожує руйнівними глобальними конфліктами, неконтрольованим поширенням міжнародного екстремізму та тероризму, які здатні підірвати становлення нового порядку й поставити під запитання саме існування цивілізованого світу.

Світом дедалі більше заволодіває етос пошуку ворогів та боротьби з ними, який веде людство у глухий кут, сковуючи його творчий потенціал та направляючи його на цілі руйнування та придушення Інших. І якщо цей тренд не зламати, глобальні кризи XXI століття можуть підвести світ впритул до Апокаліпсису.

Цьому тренду може ефективно протистояти лише *дух позитивної творчості, етос креативності*. Причина такої виняткової ролі креативності полягає у тому, що сучасний період глобальних криз пов’язаний з надзвичайно масштабними змінами, які мають не лише технологічний, а загальносистемний характер, змінюючи не лише структуру ринків, але форми соціально-економічної взаємодії, модуси суспільної організації, а отже й базові суспільні інститути. За таких умов економічні механізми адаптації ex post не можуть бути ефективними через надто значний рівень невизначеності. Країни, які будуть йти цим шляхом, врешті-решт, змарнують наявні у них ресурси і зазнають невдачі.

Навпаки, країни із значним потенціалом креативності матимуть вирішальні переваги через здатність задавати напрямки глобальній еволюції. Орієнтуючись ex ante на картину майбутнього у процесі розробки епохальних інновацій, країни-лідери матимуть змогу отримувати низку додаткових можливостей отримання доходу у вигляді низки своєрідних квазірент – технологічної, організаційно-управлінської та – і це найголовніше – інтелектуальної. Вони матимуть можливість привласнювати основну частку загальносвітового доходу, що закріпить фінансово їх інтелектуальне лідерство. Таким чином, формування та ефективне використання творчого потенціалу суспільства стає вирішальним чинником економічного успіху в XXI столітті.

Формування творчого потенціалу має базуватися не лише на політиці збільшення витрат на освіту та науку та виходу за цими показниками на рівень глобальних лідерів. Високі рівні витрат при невисокій якості організації економіки матимуть результатом лише марнотратство та фінансову дестабілізацію. Креативність – це насамперед *культурний феномен*, і тому її формування неможливе поза відповідних змін у системі *культурних цінностей* суспільства. Мова йде насамперед про:

піднесення у суспільстві *прагнень до знань*, а не лише до отримання дипломів про освіту;

формування високого *суспільного престижу працівників освіти та науковців* у поєднанні з політикою забезпечення *адекватного рівня оплати їх праці*, яка має бути «конкурентоспроможною» у боротьбі за кращі умови;

істотний розвиток *схильності до інновацій, готовності йти на ризик* заради отримання якісно нових, «проривних» результатів у своїй сфері діяльності;

широке пропагування *досвіду передових інноваційно активних компаній* та створення умов для поширення цього досвіду;

формування у суспільній свідомості *символу інноваційно активного та соціально відповідального підприємця* – як того орієнтира, який визначає життєві смисли;

рішучі зміни у «культурному форматі» діяльності державних органів регулювання, які мають відходити від домінування формально-бюрократичних процедур – у напрямі опанування новітніх аналітичних методів роботи, які дозволяють *розширювати горизонти стратегічного соціально-економічного бачення*;

через *дерегуляцію та дебіюрократизацію сфери освіти та наукових досліджень* – перетворення цих сфер на осередки справді *креативної праці*, яка оцінюється насамперед за наявністю творчих досягнень відповідного рівня.

На основі відповідних фундаментальних ментально-ціннісних змін в країні має поступово формуватися *новий креативний клас*, який Р. Флоріда [3, с. 27] охарактеризував як «появу нового типу суспільства та нової культури – фактично зовсім іншого образу життя». Це є набагато більш масштабним і складним завданням, ніж просто побудова ринкової економіки. Але саме на цьому шляху можна досягнути стратегічно значущого успіху в розвитку й посісти провідне місце у світовій економіці XXI століття.

Використані джерела:

1. Schwab, Klaus. The Forth Industrial Revolution. – Geneva: World Economic Forum , 2016.
2. Wikipedia, the free encyclopedia. Sharing economy [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Sharing_economy.
3. Флориди Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. – Пер. с англ. М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2011.

Соколовська І.П.

Київський національний торговельно-економічний університет,
к.е.н., доц., доцент кафедри економічної теорії та конкурентної політики

ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Одним із чинників макроекономічної дестабілізації національної економіки на сучасному етапі є невірне обрані пріоритети реформування національної банківської системи. Зокрема, орієнтація на штучну консолідацію фінансового ринку вже створила суттєве навантаження на державні фінанси за рахунок кредитування ФГВФО для здійснення виплат клієнтам неплатоспроможних банків. Крім цього, суттєвих втрат зазнали суб'єкти підприємницького сектору, що втратили власні кошти на рахунках фінансових установ.

Крім цього, НБУ, всупереч поточним економічним умовам, продовжує політику посиленої концентрації банків, різко посиливши вимоги до обсягу їх капіталу (постанова Правління НБУ від 04.02.2016 № 58 «Про збільшення капіталу банків України»). Зокрема, новими нормами вимагається у 2,5 рази збільшити мінімальний розмір капіталу банків (із 120 до 300 млн. грн.) до 11.01.2017 р. замість 11.07.2020 р., як передбачалось попередніми нормами. Це порушує затверджені Нацбанком протягом 2015 р. графіки поетапного десятирічного (до 2024 р.) приведення статутного капіталу банків до рівня 500 млн. грн. (згідно до Закону України від 04.07.2014 року № 1586-VII).

Відповідно до світової практики банківське регулювання повинно базуватися на стратегічно-прогнозованих і прозорих нормах. Лише в таких умовах комерційні банки можуть сформувати свою ринкову стратегію на основі побудови відповідної бізнес-моделі, як вимагають проголошені НБУ нові підходи до банківського нагляду. Тому для дотримання принципу послідовності при здійсненні пруденційного банківського нагляду та виконання узгоджених з банками у 2015 р. графіків докапіталізації доцільно спочатку отримати результати стрес-тестування 2016 року, і за результатами його аналізу визначати необхідність докапіталізації установ.

Запровадження вимоги термінового збільшення капіталу банків у поточних умовах затяжної кризи в Україні не враховує, що джерела докапіталізації фактично відсутні. Адже